

AKATALPA

Kasım 2017 - Sayı 215

Aylık Şiir ve Eleştiri Dergisi

ISSN 1305 - 7685

Metin FINDIKÇI

Yusuf ALPER

GÖRME BELİRTİSİ

Baktığın nesneye görerek bakmalısın
Aslanan görmektir
Kuzey rüzgârları estiğinde.

Görerek bakmak, görmeyi öğrenme belirtisidir.
Derindir bir gülün rengi, bir kelebeğin
Umarsız ömrü,

Hayatın içinde tökezleyebilir sözcükler,
Sözcüklerin içinde tökezleyebildiği gibi insanın;
Bir dokunulmazlık taşır çünkü
Nesnelere bakıp görmediğin anlar.

Günebakan çiçekleriyle dolu bu koca tarla
Böyle hüznü durmakta önünde,
Bugün bulutların ardında güneş:
Burada boyunları bükük beklemekten yorgun,
“Zamanı şu veya bu şekilde öldürmek gerek
Ancak o zaman azar azar ölebiliriz.” diyen
Bir şairin ölümü ardında;

“Mutlu olmaya iyice alıştırmış bir saksımın”
Önünde veya
Duracağın eşik burası,
Gerek olmayacak bu merdivenleri tırmanmaya
Görmek için dalında unutulmuş bir portakal gibi
Batmakta olan güneşi;

Hayatını tökezletecek sözcükleri
Söylemek
Bazen anlamsız olmayabilir,
Söylemelisin, gördüğün güneşe karşı.

BİR HANÇER GİBİ

Yağmur oluyorsun
Duyumsuyorum tenimde
Açıp avuçlarımı sana
Çarpıyorum yüzüme
Sen millerce ötede

Güneşin
Eli bıçaklı bir düşman olduğunu
Nereden bilebilirdik
Biz yaşam acemisi

Seni senliğinle içine indiren
Bir yontu gibi gövdeni
Bir elmayı soyar gibi
Soyarak gözleriyle

Yokluğumun yüreğine bir hançer gibi saplandığımı duydum
Alıp başımızı gidelim bu yerlerden
Sensiz odalardan insanlardan
Demişsin

Var oluştan bu yana süren sevgiler yüreğimde
Tüm sevgililer toplamı seni
Her sevgilinin her sevgiliye sevgisini ekleyerek
Duyumsuyorum kendimde

Yokluğunun yüreğime bir hançer gibi saplandığımı duy şimdi

Hüseyin Alemdar, Yusuf Alper, Suat Kemal Angı, Leyla Çağlı, Oresay Özgür Doğan, Erdiñ Dinçer, Mustafa Dursun, Altay Ömer, Erdoğan, Özgün Ergen, Osman Serhat Erkekli, Metin Fındıkçı, Seyit Filizkol, Mehmet Girgin, Örsan Gürkan, Nihan Işiker, Barbaros İrdelmen, Korkut Kabapalamut, Aytekin Karaçoban, Sinan Karadeniz, Beytullah Kılıç, Fahrettin Koyuncu, İbrahim Oluklu, Mine Ömer, Selma Özeşer, Hüseyin Peker, Mehmet Rayman, Mustafa Şanlı, Ümit Şener Ta, Umut Temur, Şerif Tezgörenler, Hakan Unutmaz, İsmail Güney Yılmaz, Hakan Yirik.

İki Şairden İki Şaire Bakış:
DÖNÜŞSÜZÜN SELİNDE ELLERİ
NORMAL: YENİLİĞİN ŞİFRESİ
OLARAK ŞİİR

Hüseyin PEKER – Altay Ömer
ERDOĞAN

GOTİK

Göz görmemiş et yatık, kırık dipte mi gedik
Ah acılar hammalı, kırık mahzende kim batık?

Kalın celep, kır zambur, hiç dinmez mi yasınız
Bam teliydi zır çıktı tir terleyen sesiniz
Oyuncak darlığında kul kapıp dar açıktan
Ben silindim, ben bittim der de gene dersiniz

Kırk yılı olmuş – düşe bak! – aktöreymen dersiniz
Tamuyu tosmuşsunuz çark edip ak uçmaktan
Sönük mercekleğiniz hiç ısınmaz o gözden
Hiçkırılmazı hiçkırıtıp çün hoyratı sevdiniz

Adınız güzellik ya acep nereniz çirkin?
Bak bol geldi size dün. Nâminiz Dünder olsun!..

MEHMET MÜMTAZ TUZCU

(*Dönüşsüzün Selinde* adlı kitabından, Heterotopya Yayınları,
Konya 2017, s.44)

ÜZÜCÜ BOŞ

o element ki yeryüzüne sığına say
niyelim bahta kadar ellerimi üşürüp
resmi kerametın körpe keratasını
kaç şüphe rütbesinde çağ tutuşmamaya

hiçe tabi kemikler öngörülmez ve şeydir
hem saat sorardım insanlara karşı tek
ulanmak ki birden hadiseye ellenip
asgari tabiatın sığılmazlığı

ardışık mahsus belirgin bir yas
genellikle sağılmış utançında çınlayan
lisana denk acır günahların yetkini
o defo'ya gökyüzü dendiği bezer

ÖZGÜR BALABAN

(*Ellerin Normal* adlı kitabından, Heterotopya Yayınları, Konya
2017, s.30)

Hüseyin Peker:

Bu yazı bir itiraz yazısı değildir. Türk şiirinde bir değişimi
hatırlatmaktadır. Her yenilik, ilk etapta, hak ettiği yeri
bulmayabilir, ilgisi tartışılabilir olabilir. Önce söze; yenilik'e
neresinden alışalım olarak başlayalım:

“Şiirde özleri üçe ayırıyorum: belli belirsiz, yarı belirli. Belirli
ön-özler, şiire girdikten sonra aynı kalan, hiç değişmeyen
özlerdir. Belirli özler soyutlaştıkça dile, biçime bürünmeye
ihtiyaçları azalır. Şair bir şiir yazsa, şiirin ortaya koyduğu
özleri tanıyamaz.” (Hüseyin Cöntürk, *Çağın Şairi* kitabından)
Şimdi buradan Özgür Balaban'ın *Ellerin Normal* adlı son şiir
kitabındaki şu dizelere geçiyorum:

“sırf ikinciyeni kalsınlar diye” (s:16)

“çarşı affeder türkçe şiir affetmez
biristanbul yamultulur bu dize de kubbeli” (s:22)

Özgür Balaban, ne Deneysel bulmaktadır yazdığı şiiri ne de
Somut şiir bağlamında yazdığını söylemektedir söyleşilerinde.
Oysa Avangart (öncü) olduğundan da kaçmamaktadır. Hatta
Ece Ayhan'ın Sivil Şiir tabirine benzer ‘sıkı şiirdir yazdıklarım’
tabirini de yazın gidişine sığdırmaktadır. Ben ad vermeden onu,
ilk yazdığı şiirlerinden tanıyan biri olarak, son şiirlerinde
geçirdiği evrim'in karşısında değilim. Hatta Erhan Altan'ın
Şifirli Yıllarda Şiirimizde Deneyim (160. Km
Yayınları) kitabındaki bazı satırlara bakarak yakınında
olduğumu eklemek isterim:

“Somut şiirin amacı, modernitenin karakteristiklerinden biri
olan bu dilsel ablukadan dili, maddesel koşullarına
karşı döndürmek suretiyle kurtarmaktır. Bir lirik özne var,
ancak bir türlü odaklanamayan, kendini bir bütünlük
içinde tanımlayamayan bir özne bu.” (s:68)

Özgür Balaban görsel, işitsel bir şiire de çalışmamaktadır. Ama
şiirinde yukarıda saydığım deneysel, somut özellikler bir yenilik
kapsamında azar azar yerini almaktadır. Ve düz yazılan şiire
karşı çıkış noktası, göz ardı edilmeden yaşamaktadır. Ne kadar
kaçsa da ironi'nin diz boyu esareti okunur şiirsel yönteminde:

“türkçesinde ne mi var saat üç demek için
aksiyon icabı akrabaca küfreşip
her türlü yıldönümünde işlenebilir” (s:51)

Özgür Balaban, her türlü yazılım kalıplarını kırıp dökerek, bir
kırılma'dan yararlanmaktadır sürekli. Bozmak yanlısıdır.

“Ece Ayhan'dan sonra Küçük İskender de aynı yolu izledi.
Kendisi büsbütün bir imge olarak sokağa çıktı. ‘Söz
patlaması’nın çarpıcılık peşinde koşan dizelerini heybesine
katıp içtiği edilmiş bir kuşağın varisi olarak ‘devlet baba’
retoriğinin temsil ettiği kamusal söylevle olan uyumsuzluğu
üzerinden kavgaya girdi.” (Ali Özgür Özkarcı, *Cetvelle
Çizilmiş Dağımlık*, 160. Km Yayınları, s:92)

Böyle olunca aşağı yukarı bugün Deneysel şiir başlığı altında
olarak toplanan öncü hareketi Metin Eloğlu'dan (Belki de Asaf
Halet Çelebi'den) bugüne uzatan hareket içinde Ece Ayhan'ın,
K. İskender'in, Heves grubu içinde yer alan Mehmet Özbek,
Ömer Şişman, Natama grubundan Enis Akın'ın dâhil edilmesi
kaçınılmazdır. Bugün Cihat Duman, Rıdvan Gecü, Özgür
Göreçki, Nazmi Cihan Beken vb. isimlerin eklenmesiyle
kaçınılmaz ve göz ardı edilmemesi gereken bir ayrı akıma
dönüşmüşlerdir. Belki Özgür Balaban da bu çizginin bir parçası.
Murat Üstübal'ın *Ücra*'da yaratmak istediği çizgi de bu
eklemlenmenin bir kıyısıdır.

Heves dergisi XVII. sayısında Utku Özmakas imzalı yazıda
Osman Konuk şu sözlerle anlatılıyor: “Konuk'un, kitap boyunca
en çok sese yaslandığı bölümlerden biri bu. Şiirin sesindeki -
arızalı sertlik- aslında bu bölümde kolaya kaçılmış olduğunu
gizleyebilecek kadar baskın.”

Ahmet Güntan, *Heves* dergisi XVIII sayısında bir söyleşide şu
kaçınılmaz savlarla direniyor: “Ben İkinci Yeni'nin anlamın
alanını genişleterek, Türkçe düşünmeye katkıda bulunduğumu
yazdım. Ama onlara yapılan suçlama da ‘anlamsızlık’tı.”

Murat Üstübal'ın *Heves* X'deki söyleşisindeki şu sözleri de
konuya açıklık getireceğini sandığım deyişlerden: “Günümüz
Türk Şiir topluluğunun en büyük sorunu bana göre,
iktidarlaştırmacı geleneksel şiir muhafazakârlığı.”

Şair Mehmet Mümtaz Tuzcu'da da durum buna yakındır.
Yazöte başlıklı şiir kitapları toplamında yer alan şiirlerine

itiraz eden bir şiir yapısıyla kurgulamıştır, serüvenini. Geldiği nokta; avangart şiirin her türlü değişimlerinden faydalanıp, genç bir koku tüttüren bir solukla sürdürmektir.

“İki nabız ortası o kıl gibi boşlukta yinelenen
Günü kaçmış yarımın kıvrılmıyor köprüden” (*Dönüşsüzün Selinde* adlı kitabından, Heterotopya Yayınları)

Tuzcu, kelimelerin posasız halini, değiştirimin olanaklarıyla eritilip, birbirine uygun biçimde kaynak yaparak gösterdiği şekiller üzerinde biçimleyen bir heykel profiline çalışmakta.

“Korkunç kesilmezliğin sanki seyrekleştiği” (s:15)

“Kansızın, kulaksızın, nar çiçeği boğmuşun” (s:33)

Üstteki iki dize örneğine dikkat edilecek olursa, Tuzcu kelimeyi zorlaştıran yerlerinden bükerek sunmaktadır. Okuru zora koşmayı, ya da yerinde durmayı yok sayan bir çerçevede çalıştırmayı arzulamaktadır.

Hani *Sincan İstasyonu* dergisinde Kenan Sarılioğlu ve Sina Akyol’un söyledikleri geliyor hatıra: İkisi de ortak ağızdan yeni şairleri okuyamadıklarını, anlayamadıklarını ve zevk almadıklarını söylüyorlardı o yazıda. Aynı şekilde *Ihlamur* dergisi s:50 de Haluk Cengiz, Hilmi Haşal ile yaptığı ortak söyleşide Nuri Demirci’nin şu sözleri geliyor hatıra:

“İkinci Yeni’den sonra şiire eklenen bir şey var mı? Bence yok! Hala İkinci Yeni’yi tekrarlıyor, onu aşmaya çalışırken yarımızda sayıyoruz. Peker, o yazısında, ‘Şiirde Yeni Çılgılık’ diye bir şeyden bahsediyordu. Bazı isimler ve örnekler vererek şiirin ne zamandır duyduğumuz yeni sesler çıkardığını öne sürüyordu. Yeni ses dediği şey, sözcükleri eğip bükerek, parçalayarak, oluşan parçalardan şekli kaçan sözcüklerden zorlama anlamlara, daha doğru anlamlara varmak, 60 yılda şiirimizde (yeni) diye kazandırılan şey bu.”

Nuri Demirci’nin daha sonra *Çinikitap* dergisinde bu tür yazanlara benzetmede bulunduğu ve (balon) diye tabir ettiği bu grup, belki de şiirimizde şu an katılınması gereken son öbek. Karşısında yer alarak bu elli yaşlarını aşmış önemli adların, bir kez daha düşünülmesi gerektiği vurgusunu getiriyor belleğimize. Tıpkı Mehmet Mümtaz Tuzcu’nun son kitabında söylediği gibi:

“Yaz yoz işte! Düpedüz haz terliyor telaştan
Beni bizle boyna del delirttiği sil baştan” (s:34)

Altay Ömer Erdoğan:

Madem konuyu bu bağlamda açtın sevgili Peker, Mehmet Mümtaz Tuzcu’nun da “sil baştan” dediği yerden, yeni ya da yenilikçi diye adlandırılan şiiri, yeni ile dilin ilişkisinde ele almak belki de tanımaya ve tanımlamaya buradan başlamak gerek. Bu da, lirizmden kopuş biçiminde beliren, mevcut algıyı alt-üst eden, mevcut şiiri çoğaltmak yerine farklı bir şiir inşasını öne süren bir anlayışı deneyselci diye adlandıran şairlerin şemsiyesi olarak görülebilir fırsatı sunuyor bize. Bu şemsiyenin gerek politik, gerek dilsel anlamlarda farklı uçları var. Ya da bir başka açıdan söylemek gerekirse; şemsiye tek renk değil, farklı farklı renkleri barındırıyor üzerinde ve kimi de şemsiye parçalı bulutlu! Ve ne yazık ki biz de, eski gözlüklerimizle deneyselci şiiri değerlendirmeye girişiyoruz, çabalıyoruz ve hâlâ aklımızın bir köşesinde anlam / anlamsızlık paradoksunu tutarak oluşumu sürmekte olan bir yeniliği mevcut eleştiri kavramları sözlüğüne dayanarak tartmak istiyoruz. Bizim asıl yanlısımız bu!

Mehmet Mümtaz Tuzcu’nun lirizmden kopuşunu ve yöneldiği mecrayı “kunt” diye tanımlama kolaylığımız da, lirik dönemi üzerine sayfalarca yazdığımız hâlde yeni şiiri üzerine kuracak

cümlemiz olmamasından kaynaklanıyor bence. 1990’ların sert politik ikliminin ardından görece daha yumuşak bir iklime sahip 2000’lerde kolaj bir toplumsal bellek gelişti ve bu lirizmle birleşince arabeske varabiliyor için ucu. Tuzcu’da farkına vardığımız ise *Yazöte*’den sonra kendini tekrar etmeye dolayısıyla şiirini çoğaltmama, bir bakıma da kolaj toplumsal bellekten ve son kertede arabeskten kendini ayırdığıdır. Ama dozu ağır bir deneye sürüklemiştir Tuzcu şiirini. Çokları Tuzcu’nun yeni şiiriyle hemhâl olmak için bir sözlük gereksiniminden söz açıyor ya, bu bahiste bile Tuzcu’nun önce dergilerde ve şimdi *Dönüşsüzün Seli*’nde yer alan yeni şiirlerinin başka hiçbir şiire benzemezliğine dem vurulmuş oluyor. Okur olarak Tuzcu’nun yeni şiirleriyle uğraşmak kolay mı? Kolaylık bir tarafa imkânsızlıkla ördüğü bir duvarı koyuyor Tuzcu gözlerimizin önüne. Çözülecek şifrelermiş gibi dolaşılıyor dizelerde okur gözler. Anlam yatağına ulaşma çabasındaki okuru hayal kırıklığına uğratabacak yapıdaki şiirler, Orhun Kitabeleri ile eş tutuluyor yine aynı okur gözlerde.

Deneyselci şiir, yeni bir estetiği dayatıyor. *Kargış*’ın II. sayısında “Süresiz Deney – I, Deneysel Şiirde Sanatsal Görgü ve Yeni Düzeydışılık” adlı yazısında Mikâil Söylemez, “İçerisinde bulunduğumuz zamanı şartlar, imkân ve teknik bağlamında göz önüne alıp şiirden yana düşününce, tükenmeden yenilenme duyan bütün yaşamsal koşullar karşısında şiir, artık sürekli bir devinim ve değişim halinde olmak zorundadır. Şiir, kendini aşmak dürtüsüyle değil, zamanın içinde olmak cehdiyle ve sürekli bir yenilenmeyle karşılaşacaktır” diye yazıyor. Niye alıntıldım bu satırları? Önce şiirin tıkanıdığı büyük bir keşif midir, bunu yanıtlayalım ki; yeni bir duyuş, yeni bir görüş gereksiniminin şairin içindeki büyük patlamaya kılıf olabilmesi şiddetini ölçelim. Tuzcu’ya dönersek, soru şudur; Tuzcu *Dönüşsüzün Seli*’nde ile *Yazöte*’deki şiirsel yükü aşmış mıdır, bu bir; *Dönüşsüzün Seli*’nde zamanın içinde midir, ötesinde mi, bu da iki? Kaldı ki yeni şairleri ya da Tuzcu gibi usta şairlerin yeni şiirlerini okuyamamak, anlayamamak, zevk alamamak değil meselenin özü. Ben de Murat Üstübal’ın senin alıntıldığın şu sözüne sonuna kadar katılıyorum; “*Günümüz Türk Şiir topluluğunun en büyük sorunu bana göre, iktidarlaştırıcı geleneksel şiir muhafazakârlığı.*” Deneyselci arkadaşların kendi kulvarları dışındaki hareketlere ve hamlelere karşı aynı muhafazakârlılığı taşımayacaklarını umut ederek tabii ki.

Mehmet Mümtaz Tuzcu’yu tanıyanlar bilir; nevi şahsına münhasır bir kişiliktir. Öteden beri farklı bir algıya sahip olması da, lirik döneminde bile döneminin şairlerinden kendini ayıran özelliğidir. Entelektüel sağlamlığıyla baktığı dünyada ve hayatta gördükleri de, şiirine taşıdığı incelikler de, çoğumuzun görmediği, durup anlamadığı türdendir. Yarı gerçek, yarı hayal bir dünyanın flanörüdür Tuzcu. Sokağa çıkması gerekmez, şehirden şehre zıplaması da... Bir sokak olarak anılsa; o, Türkçe şiirin en ıssız sokaklarından denize en kalabalık dökülenidir. “En sıcak bizim sokak! koltuklarım kabardı / Üç klima taşıyor kanadı cüzdan melek” (s.49) dizelerinde olduğu kadar da kara mizahı şiire yerleştiren bir tavır var Tuzcu’nun. “Üzüm çürütün bana! Doğdum: çürüktü özüm” (s.39) dizesinde olduğu gibi mizahı varoluş kaygılarıyla harmanlayabiliyor. “Yaz Bu Kimseye Kalmaz” gibi şiir adları seçse de, “Pürhun”, “Kaburcak”, “Girdil” gibi göz coğrafyamızdan uzak adlar taşıyan şiirler, söz coğrafyamızdan uzak sözleri de taşıyorlar bağrılarında. Yeniliğin şifresi olma ihtimalini ve hissini canlı tutan belki bir çağrı bu bize. Çünkü dönüşü yok bu selin!

Özgür Balaban, Tuzcu’nun elinden eklemek yedi mi bilinmez ama, şiirde yakın komşusu. Şairin üçüncü kitabı *Ellerin Normal*, Tuzcu’nun son kitabıyla aynı yayınevinin “köksap şiir” dizisinden okurla buluştu. Murat Üstübal’ın Genel Yayın

Yönetmeni olduğu Heterotopya Yayınları, Foucault'un belirlemesinden esinle "yeri olmayan yer" anlamıyla ayna olma işlevini sürdürüyor. Özgür de "hâki / sözcüklerle tasarlanmış / mitin ikircikli eşliğine dadanıp" (s.27) "Ayna Ayna" diye sesleniyor çağa, "saat başı çuvallayan sadakate mukabil", en masum kim bu dünyada diye de sormuyor ama, hakikat ile tesadüf arasındaki gergin bağı yokluyor. Sen bozduğunu söylüyorsun, bense bozulmuş olandan bir yapı kurduğunu. "Sentaksın kırıldığı dizelerle şiir içi sesin bütünlüğü bozuluyor. İmla ve yazım kuralları da dâhil olmak üzere hiçbir kural tanımayan şiirler sert seslerin sürükleyici geriliminden beslenirken şiir içi sesteki iniş ve çıkışlar kakofoniler yaratıyor. Yaşamın tekdüzeliğini kırma denemeleri olarak okunabilecek şiirler tüm çarpıcılığıyla okurunu bekliyor" cümleleriyle tanıtılıyor ya kitap, buradaki bir belirlemeyi önemli ve anlamlı bulduğumu itiraf edebilirim; o da tekdüzeliği kırma denemeleri olarak okunabilecek olması şiirlerinin. Tuzcu'da girdap olarak beliren Özgür'de fonü (Türkçesiyle huni) olarak işlev görüyor. Toplumsalın kılcallarına döküyor zehrini.

Lirizmle hesaplaşma boyutuna varan dizelere tanık oluyoruz, bir de kekeme bilinç (şairin deyimiyile 'kekeçakıl') kırıntılına; "dakikası bitişiktir lirik şeyşeylerine" (s.51), "babam ilk ne zaman korktuysa benden gibi çok / kakamyonların orada" (s.62). Sözcük dizimi ve sesiyle yer yer Ece Ayhan şiirlerine yaklaşan bir söylem de seziliyor. Ece Ayhan'da "Anlatılmaz bir kılıçtır kuşanmış taşırım belimde karaduygululuk." (Kılıç adlı şiirden), Balaban'da "burası sana göre fazla haki derdi belki rastlantıdan korkardı elleri olan" (s.14) dizesine taşımış kendini. "Hayatımın En Güzel İkinciYenisini", şairin verimini örneklemek adına enfes şiirlerden biri. Şiirde geçen "tüm bunlar susmak için birkaç evet varsa var / tam olarak ışığa da dönüştürülemedi / sırf ikinciyeni kalsınlar madem diye / ellerinden bahsetmek" dizelerinin şiirsel yoğunluğunu özetleyen finale ne demeli; "düşündüğüm kadar oval değilse de aşk / bak bu çikin bir şiirin ta öbür yanağıdır" (s.16) ?

Özgür Balaban, dilin raconuna da çalışıyor üstelik *Ellerin Normal*'de. Dize tekniğini deforme ederek dize bütünlüğünün anlaşılacak olan işlevini kendi algısından dünyayı anlatmanın hizmetine sunuyor. Böyle anlatıldığında da değişmeyen bir dünya, değişebilecek dahası değiştirilebilecek bir içeriği olageldiğinden daha fazla işaret etmiş oluyor. Aynı düzenekleri kullanarak Tuzcu pencerelerini kapatıyor, Özgür açıyor. İki şair de sonuçta bir olumsuzluk yaratıyorlar. Buna verilen ad deneysel, yanılmıyorlar bir bakıma. *Kargış*'ın II. sayısında, "(...) deneyselinde yeni bir şiir eleştirisi mümkün mü?" sorusuna Bülent Keçeli'nin verdiği yanıt önemlidir; "(...) İkibinler paradigmaya bir neşter vurmak istemiştir. Konuşulmayan – yani dil ve teknik – temel açmazları konuşmuştur. Var olan şiir pratiği aslında varoluşunun tüyünü dikmişti. Çırpınan biz olduk. Çırpınması gerekenler melankolik dünyalarını bırakmak istemiyorlar, hâlâ." İki şairin çırpınışları, Özgür'ün söylemiyle "asimetrik lirizme mevzu kaldırıp" (s.41) yeni bir lehçenin kekeme belleklerde canlandırdığı çehredir. Bkz. Özgür Balaban'ın "Lehçe'sinde Çırpınan" şiiri.

Benim aklım, kitabın 3. Bölümüne epigraf olan anonime takılıyor; "içimdeki ızdırabı bastıramıyorum". Buradan kusuyor şair dünyanın ve hayatın bütün süslerini. Geriye saatini kollayan bir temkin kalıyor. Geriye erotik bir endişe. Özgür Balaban'ın anlattığı gibi bir şiir duruyor masasaatinin yanı başında. İşe geç kaldığını haykırıyor, kırıyor süt dişlerini Türkçenin. Damızlık bir bilinçle söyletiyor bize şarkıyı; "her şey boş..."

Hahayat çok kısa!

HAİKULAR

OT

Uzuyor otlar
her ilkbahar yeniden
çıt çıkarmadan.

SORU

Kim ne anlıyor?
Bülbülün şarkısından,
akşam olurken.

EPIFANİ

Çok konuşuyor
yan yana iki ceviz,
diyor bahçıvan!

DOLUNAY

Minnettar suratsız ay,
dümdüz değilse
geceleyn göl.

BATAK

Yürüyoruz neşeyle,
bilmeden karıncaların
üstüne basıp.

YAŞAMAK İÇİN

Kabullenmek zor!
Geceye atıyoruz,
kara şeyleri.

TEK YÖN

Karga biliyor!
Çamurun çürüttüğü
dün bir tohumdu.

BİR GÜNÜN ÖZETİ

Şu dağ köyünde –
Günün adı beklemek,
geceninki aşk.

SONBAHAR SONATI

Damarlarımda ağaçların özsuyu

Kalbimde bulutların hisli huyu

*

Geçen şeylerle, geçmeyen şeylere bakıyorum
Gizli geçitten

*

Orman ordudur
Kozalaklarıyla
Kente yürüyen

*

Bozkırın balıdır yalnızlık
Rüzgârın yaladığı

*

Sen öldüğünde kartlar yeniden karılır
Bir eksikle

*

Düşüncelerim
Poyraza sığmaz
Poyrazdan eser

*

Tavan arasından
Sızar hayatın gizi

*

Isırgan otları ellerimizi ısırduğunda
Bunun dostluk olduğunu anlamamıştım

*

Bir bahçenin taşlığında kaybolan dünya
Ve kendini herhangi bir yere yerleştirmeler

*

Otların arasından geçen rüzgâr
Ormanı arıyormuş

*

Bulutların üzüdür yağmur
Kuşların didiklediği

*

Treni soru olarak kullansaydım
Uzun olurdu

*

Geçitleri kapatmayı unutursan
Geçer dediğin aşkların geçmez

*

Silahım yok ahım var diyen deli ne çok şey biliyordu
Silahların ne kadar çok olduğunu biliyordu
Parmağını gülümseyen çocuklara doğrultup
Parmağına üf diyordu ateş ettikten sonra

DÜŞ DÖNGÜSÜ

kar suyuna yatırmışlar
sedef saplı bıçakları
güneşi yakalamak için çıktım
dağın tepesine

o yükseldikçe
ben uzanıyorum dallara
dal değiştiren tomurcuk kanıyor
gün batımı sevdim dingin suları
düşümde gördüğümle kalmadım
yaşadım aynı zamanda

düş döngüsü gece
belleğin kızıl kıvrımı yara
kabuğu çatlamış tohumu
toprak ana basıyor bağrına

yüzümün bir yanı kır
öbür yanı kara keven ayazı
ekinlerin arasından kaldırdım bildircin palazı
şakıdı gitti gönlümün yarası

iki çam arasından bakıyorum
gövermiş ormanların tepelerine
dip odalara varana kadar aydınlatıyor
derelerden başlıyor mevsimlerin baharı
yazını sevdim güne bakanlar
hep aydınlatıyor bu tarafı

*
Ağaçlar yapraklarını dökerken
Gül atıyorlar sandım bana

*
Yok ol dedim

Yok olmayan şeylere

Yok olmadılar

*
Sonbahara sonsuz şeyler yükledim
Hazdır, acıdır, yapraklardır, payınızı alın

*
Acı ağızma doldu
Gül tükürmek istiyorum

*
Rüzgârın rüya olduğu gün
Vadiye in

ŞİİR İÇİN BİLİNÇALTI PARAGRAFLARI XIII

Oresay Özgür DOĞAN

"Ah doktor, keşke şu ülkemin idrarına bakıp, hastalığını bulabilseydin!

Bu memleketi arındırıp, onu yeniden sağlığına kavuşturabilseydin." Macbeth/Shakespeare

Şiirsel bellek besleyen keçiboynuzu ve kırık leblebiye. Başlığın cazibesine sığınana. Burada, hâlâ insanın ağaçtan yere inmesini bekleyene. Bence bu durum gayet etik diyene. Şair nasihati ile kendini eğiten sevimli okura. Şiiri yüzüstü bırakmayan zurnanın ilk üç deliğine. Kendini anlayabilmek için yazdıklarını bir başkasına okutana. Kendinden uzağa taşınan şiirsel şeylerin yarı karanlık felsefesine. Bir kavramın içinde kendinden geçen çelişki artığı dil çıkmazı sevince. Şiirle biçiminden taşıveren özgül ağırlığa. Mürekkebe ve suya, ölü noktaya. İyi okumalar ve yazmalar dilerim.

Evet, okuyucunun, yalnızlığa ağıt bir yalnızlık için hiç ara vermeden 10 dakika boyunca iç gıcıklayıcı bir dil eyleminin en sevdiği sözcüklerle uykusuz tutkusuna koza örmesini, seyretmesini,

Şairler arası ihtisaslaşma doğuran ambalajlı bir örme işinin yorumlu her bir aşamasının değişim bekleyen seyirciyi derinden etkilemesini,

Şairin, bilirkişilerce de onaylanmış, önemli metin okumalarına dayanarak sistemli ve kuramsal düşünce ürünü sitemli lütfen bir kez daha düşünün' lü bir karara varabilmesini ve akabinde daha da ileri gerileyerek bir elma kurduyla, edilgin, etkin ve sentezci düşünceler arasında gezintiye çıkabilmesini,

Şairin ciddi şiirsel sorunları hesaplayabilecek ve yeni şiirsel gelişmeleri besleyecek manik ve melankolik tavrını,

Bir şiirsel tartışmada gün yüzü gören aşka ve olgunlaşmaya adım atmış rakamlı rakımlı yeni (veya sırasını almış) bir manifestoya izli bir paragraf olabilecek nitelikteki çoğunluğun alkışlamak için beklediği yorumu,

Şiir uygarlığı için yapıcı bir işlevi olan avcılık ve toplayıcılık ekonomisinin sihirsiz düşüncesinin rahlesinde ısınmış alkışı hazır bekletilen ödüllü neophyte tavırları, önemli buluyorum.

Saksıda hep şiirsel bir oluş. Yerinel. Büyüleyici iç mekân zenginliği ve nadide dokunmalar birikimi. Ki süslenir gecenin ruhuna kısmetli çözümsüzlük estetiği, şirazesini kaymış cümlelerle, özünü betimleyen. Ağar, bütünleşik bir yangın flaması mavi göğe doğru. Biraz daha, biraz daha, epileptik bir sancıyla, öğrenilmiş uyumu sıvazlayarak.

Yorumlar siniverdi ürkünün gölgesine! Yorumlar ürkünün gölgesine! Açıldı, boğulmuş avlunun kapısı. Küçük sıradan bir acı: Şiir. İşte alınyazısıdır aniden ortaya çıkıp üzerinize yapışan.

Ve ona de ki: Etine kara diken batıran tembilenmiş o rol, sonsuzluğun kalbine ilgi taşıyan damarları besleyemez ve sonra kapıyı açıp çıkmak imkânsızdır. De ki, zehirli sihrine sığınınca kuşku, mabet gülümser görkemine, bağışlanmış küçük törenlerle ve akli çelinmiş saatlerle ölçsüz ve iyiliklerle kınında. Desin ki: Ben öteki sözcükleri alıp geldim, size şiir oldum.

Ve burada mosmodern arabesk şeyler var. Karşılığı olmayan şeyler. İşlere ve güçlere yapışmış şiirsel sıkıntılar, yorgunluklar var. Yani. Gidenler gider. Ve yanı başımızda aklınızı başımızdan alacak olan tanrısal bir kalabalık. Hep sonra dinelmiş o övgü, ağırlı geceler, özlü sözleri çağrıştıran sezgili boşluklara sığınarak. Ve en iyi şiiri teknoloji yazar. Sonra o dergiler, eş dost ve akrabaların buluşma ve kaynaşma yeridir, övgü gerçeğin bunca uzağındayken. Burada keyif şiirleri yazma dönemine girmiş şairler var. Yazdım oldu, diyorlar. Artık şiirin sorunları neolitikdir.

Ve ben burada düşünmeyi, kendimle konuşmayı severim. Şiirsel tek kişilik gösterileri, atılan şiirsel düğümçükleri seyretmeyi ve ağır tutumsal şeylerin özgünlüğünü de severim. Bazen sıkıldığımda zaman ve mekândan, saf akılları karıştırmak isterim, küçük planlamış bir gelecek için. Ve herkesin başlangıç noktası çemberin dışında kalır.

İşte duvardaki ırmak, yokluk ve uçurum, ölümün dili, rüzgârla terbiye edilen haz, sizi bekleyen. Taş bir avluda ahenkli belleğin anıları: Beceri ve ağır telaş bacaklarınıza dolanan, saçlarını olgunluğuyla bağlayan o inatçı terapili kuşku.

Belki de ilgiyle okunur kendine konuşan ve büyüyen paragraflar. Kumunu üzerinde kurutan iç sıkıntısı. Alkışları yansıda tahrip edilmiş veya yontulmuş varlığın alıntılarla süslenmiş çılgınlığı veya şaşırtıcı kırık bir ok.

İşliyor edebi bir böcek, kanatları siyah ve gururlu. Yaşlanmış, yokuş aşağı, çiçeklerle, evcil dizelerle. Ahlaklı, çok sözcüklü bir boşluk sayvan olmuş üstüne. Sonra duvarındaki kutsanmış bu üzerlik suları çekilmiş insandır ey asil pervane. Susunca korkular totemi, kısalar saatleri o dudak payı kaderin. Seslenir uzak müthiş bahar. Görünmeyen kuşlar havalanır dünyanın avlusundan. Dingin ve gülümseyen bir geysadır bilinç ve özne.

Çok şey öğreneceğiz sizden ama bize bir korku lazım. Ve korkunun egosu, içerik ve biçimin sessizliğinde, insanı ürkütüyor. Ve korku, çekingen ilk cümlelerini imgelerle süslüyor, geçmişi tavrına asarak. İşte korku, kasvetli zamanın gidonudur. Ve korku, hep bir başka korku biçer karşılaştığı her canlıya ve olguya. Ama korku kendine estetik bir yorum biçimlendirir ki bu yüzden korunmalıdır. Ve vurur mavi mührünü pusulanın boşluğuna.

Çöpleri kariyer dolu bu zor ülkede şiir yazmanın mecburiyetini de göz ardı etmeyerek, dün, akşamdan geceye yürürken dayanamadım yine kendimden bile beklemediğim bir performansla, oturdum ve bir dilim elmalı pasta ve limonlu çay eşliğinde, iğneyle dikiş diker gibi seçilmiş sözcükleri birbirine ekleyerek çok güzel çok acayip bir şiir yazdım. İşin gerçeği, sevimli bir öykü yazmaya niyetlenmişim ya neyse. Ah bu toplumsal ve bireysel gerçeklik! Bunu hep yapıyorum. Bekle artık zavallı modern yazar-şair insan, bekle kuşları!

Sonra başarıyı ödüllendirmek için yeni aldığım, kararını her şeyin üzerine gölge yapan, aynanın karşısına geçtim ve kendimi yanaklarından öptüm. Sonra yine kendimi, yazan kalemi ve kâğıdı ve de gülümseyen yorgunluğumu, gelecek kuşaklara aktarmak için, bir selfie ile belgeliğe kaydettim. Nasıl olsa, zaman, vicdandır.

Seyit FİLİZKOL

- SERBEST DÜŞÜŞ -

gribal yalnızlık benimkisi,
burnu boşluğa doğru akan.

Sevinçliyim. Umarım yakın ve uzak çevrem aşkı ve tutkuyu
boyayan kaba gürültüye kısaç bu sevinçten kendi payına
düşeni alır.

Edepli sıcak şeyleri, sonul şeyleri düşünüyorum. Uzak ve yakın
yasal dinginliği. Sırayla bazen sırasız yazılar şarkılar pasajlar.
Kapılarak sanatsal bir inceliğe, vefalı, muhkem bir bakış
açısıyla coşku içerisinde, gerçeklik duygusundan koparak ve her
tavrın arkasında durarak yoz-yobaz ilişkilerin avlusunda
gözyaşlarından inciler yapanları, küçük tufanlara yüz sürerek
kendilerine ne güzel anlamlı bir acı hayat yamuğu çizenlerin
alkışlanmış romanlarını kurgulanmış bir hüznle okuyorum,
oku. Yüzümde imgesel bir görsellik. Yani yüzümde müthiş
şeylerin anlam yoğunluğu. Yüzümde pimi çekilmiş "sevda
bulutlar". Ara nağme için entelektüel içlenme, az konuşan
bakışsızlık. Elden çıkarılmış düşler. Neyse ya. Canım çok
sıkılıyor, ten ve ruh yasaklı bir kitap gibi ağaçlanıyor
kuytusuna, barikat kuruyor pıhtı, bayraklanıyor damar. Birazdan
uyuyacak nehir ve anı, birazdan eriyecek hüner biten bir aşkın
ardından. İşte birazdan eften püften şeylerin ortasında gecesine
ışıldamış bir bıçak gibi. Evetüstat, renk bir boşluktur katlanır
kağıtlara. Neyse ya! Dizeler, cümleler, bilumum edepli şeyler
beş dakika sonra herkes kendi kalbının içine; bu, yeni
başlangıçlar için kalpsiz ölümcül edepsiz bir uyarıdır, ona göre.

Peki, Yaşasın Edebiyat!

Yalnızca kendime şiir yazıyorum edebiyatı. Ödül aşığı
edebiyatçılar edebiyatı. Yüreğine sağlık yineleme edebiyatı. Bir
isim vermesinler bu tutkuya edebiyatı. Neyse ya, olur böyle
şeyler, olup bitenin artığına bakalım edebiyatı. Işığı ışık ölümlere
güzelleme edebiyatı. Öv, övül edebiyatı. Aşırılmış keyifli
sevindirici esin edebiyatı. Dikizden esine yaratı edebiyatı.
Hemen her şeyi beğenme edebiyatı. İnce şair ruhlu şairler
edebiyatı.

Bilmeceli bulmacalı test edebiyatı. Çok okuyan yetenezsizleri
yetenekli gösterme edebiyatı. Yükseleni yarım bırakılmış kırıgın
aşk şiirleri edebiyatı. Ödüllü kitaplar edebiyatı. İleride
anlaşılacak şeyler edebiyatı. Kırkbir kere maşallah edebiyatı.
Usta çirak edebiyatı. Sen bi şey yaz, diğerleri de çok haklısın
abi desin ve şahane bi şey olsun zaman edebiyatı. Boş zamanları
değerlendirme edebiyatı. Edebiyatı kurtarma edebiyatı.
Simgesel iyilikler edebiyatı.

Zavallı günbatımı edebiyatı. İnce makyaj arabesk edebiyatı.
Eskimiş püskümüş dedesinin dedesinden kalma sözcüklerle
yoğrulmuş Doğu üzerine bir tutam Batı serpiştirilmiş yeni
çözüm edebiyatı. Biat eden kadrolu acemi büyücüler edebiyatı.
Ego fırınında pişmiş yazma derdine sahip vay beee ne biçim az
sözcüklü dizeler edebiyatı. Mavi bir ormanı yakan ve yemyeşil
bir denizi içen şiir kedisi edebiyatı. Elde var şiir için dürtülmeyi
bekleyen şairler edebiyatı. Yazdıkça çoğalan şeyler edebiyatı.

Güzel, tadı yerinde!
Kapatın, kapatın şu uğursuz çeneyi!

Özgün ERGEN

KALAN

Bütün caddelerin arka sokaklarında
bir başına Genet hep seni aradım
ellerim küle bulanmış. yeni baştan yaptım
külden kendimi

O benim satırlarımdır

(Her sözcükte soluğu. sonsuz harfleri. kapısı
hep engin. gökkuşağı renkli duvar. ama benim ellerim kırık
beyaz)

Spot ışığı şimdi yalnız dev salonları gösteriyor
reklam kuşağında kırmızı kurdele simli parlak

Daha sık giysilerle iyiymiş gibi deli

Bu yüzyılda dur Genet
bu yüzyılda bu çölde dur

Bir dans bir hayat bir lütuf gibi benimle birlikte

Selma ÖZEŞER

MÜHLET

bağır!

bak duymayacak
şekercinin önünde unutulmuş çocuk
seni anlamayacak bu yorgunluk
içine sinmeyecek bu korku

aslında bulduğumuz bir parça ben
gidenden kalandan ve senden sayısız harf
her yolculuk sonrası sen sen'e dönerken
her sabah yeniden
her sabah her sabah
vazgeçiyorum
yok saydığım her şey adına

hâlâ yorgun sularını bekliyor kum
pişmanlık, adını anmadığım söz
değişse bir şey
belki bir şey olur

şimdi beni hangi kepezeliğe yamasan
hep böyle sakil
adını bilmediğim o çocuğun ağlaması kanımda
içim kocaman atıklarınca ölüsü
öyle yağmalanmış

çok yıllık bir zeytin ağacı ölsün
şuramda şimdi
şuramda bir ince ağrıyla bütün insanlık

hiç dayak yememiş çocuk olmalıydım ben
kırkızıl bu ırmağın kıyısında

ŞUARA İÇİN NOT

İbrahim OLUKLU

*Bireyciliğin bu denli dal budak saldığı, bunu kapitalizmin/pazarın bütün organlarıyla kışkırttığı bir edebiyat ortamında gerçekçi dünya görüşü ve estetiğe göre yazmak, bir de bunu eleştirel söz olarak yazmak, elbette hoşgörülecek bir çaba değildir bir dünya görüşüne, bir estetiğe göre. Sanal ortamda olsa bile değildir. Dün Asım Bezirci'nin, Veysel Öngören'in, Aziz Çalışlar'ın, Muzaffer İlhan Erdost'un, Yakup Şahan'ın, Ahmet Mümtaz İdil'in, Veysel Atayman'ın yaşadıklarına hiç de yabancı değiliz. O günlerden bu günlere kimlerin eleştirmen diye öne sürüldüklerine de...

*Buyrun, ""halk bireyi"nden... İnsanın içinde bulunduğu sorunlardan kalkarak nasıl da şiir kuruyor "halk bireyi"! Hadi bakalım, siz de kurun ülkenin sorunlarından kalkarak. Edip Cansever kadar kurun, Turgut Uyar kadar kurun, Cemal Süreya kadar, İlhan Berk, Ece Ayhan kadar...

"Bu vali de ağır vali
Gumandanı çağır vali
Gelinleri su götürmüş
Askerleri goyur vali" (Malatya-Sıddık Doğan-Mehmet Özbek)

*"Bayburt dağlarında tabakam kaldı
Şen ol Bayburt şen ol sende nem kaldı
Bayburt dağlarında kunduram kaldı
Şen ol Bayburt şen ol sende nem kaldı
Bayburt dağlarında mendilim kaldı
Şen ol Bayburt şen ol sende nem kaldı
Bayburt dağlarında tabancam kaldı
Şen ol Bayburt şen ol sende nem kaldı"/Bayburt-Recep Kırıcı-Muzaffer Sarısözen

Bakınız, "halk bireyi", Bayburt şehriyle ilgisinin olmadığını, ilişkisinin Bayburt Dağlarıyla olduğunu tekrar ve tecahül-i arif sanatlarını kullanarak şiirle anlatıyor. Kullandığı/kalan nesnelere anlatarak bireyselliğini de seçikleştiriyor.

Bir dünya görüşüne, bir estetiğe bağlı kalarak anlatıyor.

*Edebiyatımızda bir tarz estetiğin yazarı/şairi, Divan edebiyatının dünya görüşünden, estetiğinden bahseden yazara/şaire, örneğin Turgut Uyar'a, Hilmi Yavuz'a, Ali Günvar'a, bir şey demez de, siz, Halk edebiyatı'ndan, Halk şiirinden örnekler vererek bu edebiyatın dünya görüşüne, estetiğine dikkat çektiğinizde, onun da yararlanılacak yanları olduğunu söylediğinizde hemen "halk dalkavukluğu" sözüne sığınır, "bireysellik"ten bahsetmeye başlar.

İdeolojiden uzak durduğunu söyler, ama ideolojiktir.
Bakışı şaş!ı

Estetik dediğimiz şey "anka kuşu" değildir. Bizden önceki eserlerde ete kemiğe bürünmüştür. Biz de farklılaşmışlığımızla ona katılırız, ondan ayrılırız

Böyle olunca bizden öncekileri de ele almak zorundayızdır kendi yerimizi belirlerken.

Peki, bizim estetiğimiz Fuzuli'nin, Süleyman Çelebi'nin, Nedim'in; Pir Sultan Abdal'ın, Karacaoğlan'ın; Ahmet Haşim'in, Nâzım Hikmet'in, (...) süreğinde mi yer alacak, yoksa bunların hepsinde mi?

Bunun yanıtını farklılaşmalara başvurmadan veremeyiz. Farklılaşma da bizi şu içinde dönenip durduğumuz dünyadaki farklılaşmalara çıkarır.

Bir estetik tarzın eleştirmeni/şairi bunu ele almaktan kaçıyor.

*Gerçekçi estetiğin şiirini, gönderdiği yeri/nesneyi zihnimizde boyutlandırmadan/cisimleştirmeden okuyamazsınız. Bu onun yeteneğidir. Dışa/dış dünyaya gönderir bu şiir.

Bakınız, Salih Bolat'ın Varlık'ın Mart 2107 tarihli sayısındaki "Zan" şiiri ve Gülçin Sahilli'nin dizeleri, şairin öznelliğinin dışa/dış dünyaya doğru yolculuktaki seçikleşmesini bu ele alışla sağlar. Bu, Salih Bolat'tan Gülçin Sahilli'ye bir sürekliliktir. Geçmiş de diri bir şiirdir. Yol açıcıdır.

"bir tay soğuk suya tutuyor alnını
yağmurlu bir avluya giriyor ışık
beni aydınlıktan ayıran bu olmalı
bu görüntü
bu zan

bakışlarından boşalan aynada
açılan oyuk
hayvanların yaladığı kaya tuzu
bana kalan" (Salih Bolat)

"Belki baltayı görmemiş ormanı yaşarız
Olmadı döneriz kovuklarımıza." (Gülçin Sahilli)

*Bir şairin şiirini okurken aklımda başka bir şairin çağırışımı oluşuyorsa o şiire kolayca odaklanıyorum. Çünkü o şairin bir geleneğe bağlandığını, bu gelenek içinde kendine özgü bir yer edinip edinemeyeceğini, öznelliğinin başka şairlerle sınanmadan yol alamayacağını düşünüyorum.

*Tematik kurgudan kurtulma çabasındaki şiirimiz, bu kez de imge kurmaya teslim edilerek süreçlerin yazımından uzaklaştırılıyor. Süreçler, imgenin emrine sokuluyor. Bu da nesnelere arası ilişkiyi öznelliğin seçikleşmesine değil, bu ilişkiyi süreç içinde tutarak, "artistik öznellik"inkısıtına sürüyor.

Hıdır Işık'ın şu dizeleri buna örnektir:
"beni sormuşsunuz şarkılarla geçen bir çocuğa
tırnakları çekilmiş gençliğin şiirinden duydum
(...)

elbette kirpiklerinize lekesiz sözler bırakacağım:
insan içinde yürüyen anlamın ışığı kadar gerçekdir"

*Bir şair; Adana Kebabını, Beğendili Kababı, Kuşbaşılı Patlıcan Kebabını, Fırında Orman Kebabını, Vali Kebabını, Pöç Kebabını, Büryan Kebabını, Filiz Kebabını, Mengen Kebabını, Çömlük Kebabını, Tandır Kebabını, Urfa Kebabını, Sırık Kebabını (...) yiyor, bunları orada burada anlatıyor, ama şiirine sokmuyor. Siz, bunların bir yerinde "halk bireyi" duruyor dediğinizde, size demediğini bırakmıyor.

Kısıtlı estetiğin şairi budur.

*"Ülke, 20 yıldır büyük bir tumarhaneye dönüştü" diyen şair kardeş, senin düzyazın, işte bu sözünle tanıklık ediyor da buna, şiirin etmiyor. Bundandır şiirin kısıtta boy sürüyor. Oysa şiirin çok yetenekli olduğundan söz eden de, elbette öyledir, sensin. Hadi, şiirin de tanıklık etsin şu "tumarhaneye dönüşen ülkeye".

*Bir dünya görüşüne ve onun estetiğine, "artistik estetik"e göre şiir yazan şair, düzyazısında "ülke 20 yıldır tumarhaneye dönüştü" diyerek tarihsellik vurgusu yapıyor, ama onun şiirlerini okuduğunuzda ülkenin yaşadığı bu tarihsel durumu fark edemiyorsunuz

Çünkü iki durup bir sözünü ettikleri estetik, "kısıtlı estetik"tir.

Hayat böyledir şair kardeş! Şöyle bir çırpıştırdığında yirmi yıllık geçmiş düzyazıyla yazdırır sana. Hadi, şu yirmi yıllık geçmişin şiirini yazıver de görelim.

*"Benim uyarım "dedim, dedin" yapısındaki tartışmaya sürüklenmemek. "Ben böyle söyledim. Sen böyle anladın" tarzı, eskiden uzun süre denendi, verimli olmadı. Ko, nasıl anlıyorsa öyle gitsin o. Ama sen, problemin ucunu bırakma, onu sürdür.

Okuyucuya güven. Ne anladığı onun sorunudur. Gerçekten "anladım" dediği gibi mi anladı. Hayır. Doğruladı ama zorlandı, yön değiştirmek için öyle yapıyor. Aldanma. Sen onun zorlandığı yerden sözü sürdür."

(Veysel Öngören'in, 13 Mart 1987 tarihli mektubundan)

*Edebiyatın/şiiirin, bizzat edebiyatçılar/şairler tarafından "ben(ce)" kısıtında ele alınması, sözün "kaçış rampası" kılıdı.

Bilirsiniz, "kaçış rampası" yola daırdır, ama yolun dışındadır.

Oysa "pazar/yol" bunların hepsini içerir. Edebiyatçı/şair, sözü kaçış rampasına sürüyor, ama "pazar/yol" bildiğini okuyor. Edebiyatçı/şair "pazardan/yoldan" hiç mi hiç söz etmiyor.

*"Benim yârim annesinden görgülü"/Elazığ-Hıdır

Karaduman-Durmuş Yazıcıoğlu

"Yâr Allah'ın seversen

Beni herkesten ayır"/Muş-Muazzez Türting

Halk bireyinin dilinde "özgünlük" vurgusu/arayışı değil midir? İki de var. Farklılık tabanında var. Hem Elazığ'dan hem de Muş'tan gelerek...

*"Sığındım çatısına bu yok olmuş şehrin./(Edip Cansever)

"Yıldızların yıldız olduğu vardı"/(Cemal Süreya)

"Bir yanımda sevgilerim, bir yanımda sancım"/(Turgut

Uyar)

"Şu uzun gecenin gecesi olsam"/(Niyazi Biçerel-Muzaffer

Sarısözen)

Şiiri şiirle, sözcüğü sözcükle, imgeyi imgeyle tartıp okuduğunuzda bu dizeler arasında farklılaşma tabanına çıkamaz; bireysel farklılaşmayı, özneliği anlatamazsınız. Örneğin elinizde "tarihsellik" gibi bir tutamak olmalı ki farklılaşma tabanlarından birine açılabilirsiniz.

Edebiyatımızda bir estetik tarz; şiiri şiirle, sözcüğü sözcükle, imgeyi imgeyle tartıp okuyarak, bizi şu içinde yaşadığımız dünyanın sorunlarına çıkaracak farklılaşma tabanlarını yok sayıyor.

*"Yüce dağ başında ekin ekilmez

Yağmur yağmayınca kökü sökülmez"/Burdur

Üretim ilişkileri süreklidir, ama değişkendir. Dünya görüşü ve estetik süreklidir.

Şair, bu dizelerde işleyen üretim ilişkilerini yazmasın. Kendi dönemindekini yazsın.

Buradaki dünya görüşü ve estetik yeni üretim ilişkilerini yazarken de yol göstericidir.

*En büyüğümüz olan Melek ablamin eşi Ramazan Zincide, yedi yaşındayken, kan davası nedeniyle Siverek'ten Ceyhan'a göçen (1949) çok çocuklu, Zazaca konuşan bir ailede yetişmiştir. Ortaokul terktir.

Kahvehane çıraklığı, nakliyat işinde değneççilik gibi birçok işte çalışmıştır.

Abi ve kardeşiyle nakliyatçılıkta karar kılmış, zaman içinde Güney-Doğu Nakliyat'ı kurmuştur Ceyhan'da. Bu işinin yanında politikayla uğraşmış, Ceyhan'da belediye meclis üyeliği yapmıştır. Hayırsever biri olarak birçok kişi ve kuruma yardım etmiştir. Abisi faili meçhul olmuştur. Küçüğüyle yolları ayrılmıştır. O, nakliyatçılığı sürdürmüştür. Cezaevinde yatmıştır. Ölünceye kadar boynunda hamayıl taşımıştır.

Babası Hüseyin amca ney, kendi bağlama çalardı.

Yazdıklarına da

Eniştemin çarşılar titreten Siverekliklik'i,

Ceyhan'ın Teksas olduğu yıllardan.

dizeleriyle ağmıştır.

Şimdi siz, bu "halk bireyi"nin bir dünya görüşünün, bir estetiğinin olmadığı mı söyleyeceksiniz?

*"Hatçe'm çıkmış gül dalına"

Afyon-Dinar (Saffet Uysal-Talip Özkan)

Kim diyebilir bu dizeyi kuran halk bireyinin dünya görüşü ve estetiği yok diye?

*Ülkemizde, en azından bir otuz yıldır, şiir kitapları şairden para alınarak basılıyor. İstanbul'da, Ankara'da, İzmir'de, Bursa'da, Adana'da işledi bu. Birkaç şairi dışarda tutarsak,

Murathan Mungan, Haydar Ergülen, küçük İskender gibi, işliyor. Konu şairler değil elbette burada. Kapitalizm, piyasayı canlı tutmak adına bazı şairlere telif hakkı da ödüyor. Telif Hakları Kanunu var; bunu şair de, yayıncı da biliyor. Ama kapitalizm kanun manun dinlemiyor, her şeyi kendine uygun hale getiriyor. Kimine telif ödüyor, kiminden üste para alıyor.

Buna ilişkin düşüncenin ve eylemin merkezi, pazarın ülkedeki merkezi olan İstanbul'du(r). İstanbul'daki yayıncı öncülük etti. Baştan beri içinde olan öndedir.

Peki, buradaki kısıt ne?

Kısıt şu: Şair, buradaki işleyişi, şair-yayıncı kısıtını, şiirine sokmuyor/sokamıyor. İşleyişin göbeğinde yer alıyor, ama sokmuyor/sokamıyor. Ona yabancılaşıyor. Dünyayı, kendi dünyasını bir eksikle yazıyor.

*Bak, sen şu halk bireyine! Toplumsal/tarihsel bir gerçekliği anlatarak üç ayrı şiir kuruyor. Bununla yetinmiyor, bir de aynı gerçekliği bir üçlülle, bir dörtlülle; bir on birli, bir sekizli heceyle anlatıyor. Sözcüklerin yazımlarıyla oynaması, uyak düzenlerindeki değişiklikler de cabası.

"Mızıka çalındı düğün mü sandın

Al yeşil bayrağı gelin mi sandın

Yemen'e gidene gelir mi sandın"

"Gelin ömrüm geçti ben mozoluyom

Kara saçım ağ ördürdüm düzlüyom

On senedir asker yolu gözlüyom

Saçım ağardı fer kalmadı gözde"

"Gitme Yemen'e Yemen'e

Yemen sıcak dayanaman

Tan borusu çalınca

Sen küçüksün uyanaman"

*Balıkesir Endüstri Meslek Lisesi motor bölümü öğretmenlerinden Şevket Hoca'nın elektrik mühendisi olan oğlu, 1990'lı yılların ilk yarısında, Erdek civarında elektrige çarpılır. Çevredeki bir çoban görür kazayı. Bir tahtayla vurarak mühendisi bulunduğu yerden kurtarır. Hemen toprağa gömer. Çevredekilere haber verir. Mühendis şu anda yaşamaktadır.

Şimdi sormak gerekir: Halk bireyi kimdir?

Mühendisi ölümünden kurtaran ve aşağıdaki dizeleri kurandır.

"Açıver açıver perçemini

Elmas gerdan görünsün"

(Manisa/Haydar Bayçın-Muzaffer Sarısözen)

*Bir tarz şair, şiiri düşünerek "halk dalkavukluğu"nu sorguluyor, sorgulamalıdır elbette, burjuva dalkavukluğunu sorgulamıyor. Böyle bir dalkavukluğun varlığını, edebiyattaki/şiirdeki etkilerini konu bile etmiyor.

*Siz,

"Açıver açıver perçemini

Elmas gerdan görünsün" (Manisa-Haydar Bayçın-Muzaffer Sarısözen)

dizlerinden veya

"Pencereden bakıyor

Roman almış okuyor"/(Kırşehir-Hacı Taşan)

dizelerinden hareketle bir dünya görüşünden, bu dünya görüşünün estetiğinden, bu estetiği şiirinde kullanan halk bireyi/ozanından bahsedersiniz; bir estetik tarzın yazar/şairi bütün bunları tartışmak yerine, elindeki kalıp sözü, "karakamu" sözünü bir hançer gibi çekerek, onu da ilk kez Nurullah Ataç'ın kullandığını söylemez, Ece Ayhan'dan alıntılar, söz alır. Onlara göre Ece Ayhan'dan alıntı yapılınca üzerine söz konamaz olur sözün.

Elbette alır. Alır almasına da edilen söz de, yapılan alıntı da bu dizelerde karşımıza çıkan dünya görüşünü, estetiği açıklamaya yetmez.

Her halleriyle ideolojiktirler. İyi ki de öyledirler.

2010 SONRASI GENÇ ŞAİRİN VAROLUŞ SANCILARI

Hakan UNUTMAZ

Örsan GÜRKAN

UYKUSUZLARDAN IŞIK HABERİ

Chuck Palahniuk tarafından 1996 yılında yayımlanan “Fight Club” adlı romanın aynı isimli filminde şöyle bir replik vardır: “...Bizler tarihin ortanca çocuklarıyız. Bir amacımız ya da yerimiz yok. Ne büyük savaşı yaşadık ne de büyük buhranı. Bizim savaşımız ruhani bir savaş. Bizim büyük depresyonumuz, kendi hayatlarımız. Biz, televizyon izleyerek inanıyoruz ki bir gün hepimiz milyoner, film tanrısı veya rock yıldızı olacağız. Fakat olamayacağız! Yavaşça bunu öğreniyoruz ve bu yüzden çok sinirliyiz.” Kuşak olarak tabir edilip her on yılın başında yelkovanın bölündüğü dilimde aynı kalıba sokulmaya çalışılan ülkemiz şairlerinin çoğunun son dönem dize manifestosu bence bu cümlelerdir.

Her şiir dönemi kendi kuşağı içerisinde değerlendirilmelidir. 1960’ların anlayışı ile günümüz şiirini yargılamak ne kadar yanlışsa günümüz cihan durumuyla eski dönemi irdelemek o kadar yanlıştır, abestir. Sadece, elimizden düşürmediğimiz cep telefonunun teknolojisinin bile son beş yıl içerisinde ne kadar değiştiğinin farkına varalım. Toplumun doğal gündeminin ve yöneticiler tarafından bir şekilde oluşturulan yapay gündemlerin edebiyatı ne kadar beslediği malumunuzdur. Bu yüzden geçmiş toplumcu anlayışıyla genç şairin bireysel konulara yönelmesini kınamak çok gülünç. Çünkü şu an kabuğunu kırmaya çalışan hemen her şair adayının toplum kaygısı kendi içindedir. Sanal düzlemde var olmaya çalışan genç kesim; süregelen halk dönüşümünü, sınıf ayırdını, sendikal süreci eskiye göre yorumlamayabilir, kendi içinde tartabilir. Genel şiir anlayışında kullanılan iç imgelere de bakıldığında aynanın ardını rahatlıkla görebiliriz. Örneğin, “işçi” ve “köylü” kelimeleri yetmişli yıllarda bambaşka anlamlar ifade ederken günümüz şairler sözlüğünde dolaylamaya uğrayabilmiştir. İşçi ve köylü o zamandan bugüne nasıl değişiklik gösterdiyse şiir içindeki imgesinin de değişmesi gayet normal değil midir?

Genç bir şair için “üstat” olarak görülen kişiler tarafından dikkate alınması, olumlu/olumsuz eleştirilmesi büyük kazanım, büyük nimettir. Yeri geldiğinde gençleri toplumcu olmamakla, bireyselleşmeyle, bencillikle suçlayabilen bazı “üstat”ların ise bu heyecanlı isimleri okumayı kendilerine yük olarak görmeleri, kendilerini aşağılayıcı bir durum olarak değerlendirmeleri tezatlık değil de nedir? Kendini kanıtlamış bu isimlerin piyasaya yeni çıkmış bir şiir düşkünü kitabını almaması bir nebze kabul edilebilir ancak gönderilmek istenen hediyeye kitapları da geri çevirmesi onları daha büyük şair mi yapar? Bir şairin ulaşılabilirliği onu küçültmekte midir? Genellikle sadece ismiyle işgal ettiği, gençlere bir oturma yer bırakmamaya çalıştığı, dergi sayfalarında bir tek kendi bulunduğu yaprağı ıslatmak mıdır üstatlık? Şiirini okutmak, kendini geliştirmek isteyen genç isimlerin, gelen en ufak bir karalamayı bile inceleyen ve mutlaka yapıcı olmaya çalışan Hüseyin Peker’den, küçük İskender’den, adını saymadığım birkaç isimden başka umudu yok mudur? Ciddiye alınmamış genç şairleri “Okumuyorlar, baştan savmalar, saygısız ve ciddiyetsizler!” olarak yaftalamak saçma değil midir?

“İyi şiir elbet okurunu bulur.” çıkarımına katılmıyorum. Belki yirmi yıl öncesi için bu cümle doğru bir yargı olabilir ancak yazın kirliliğinin ayyuka çıktığı böyle bir zamanda iyi şiiri ayırt edebilmek ciddi anlamda zordur. 2010 sonrası bir şekilde yeryüzüne çıkabilmiş, dikkat çekebilmiş gençler de vardır. Onur Şahin, İdris Sezgin, Devrim Horlu,

hayır isteğim
birkaç kuru nefes daha değil
saygısız bir pazartesi akşamın itinde
ölmüş olursam
insanlar üzülür diye korkum

ne çok başı belaya girecek
sabahçı kahvesinin
oturduğum masaya ad koyduğum bilinmeden
lanetleyecekler fayans dizecekler gazeteme

şişman polis küfürlerini
arayacak ceplerimde
sayısız telefon açacak memurlar esneyerek
benim besmelem kimliğimdir
parasız olduğum anlaşılacak şükür

şimdi bedava yıkasın kirli vücudumu imam
gıdıklayacak diye yazdım bunları

Beytullah Kılıç, Neda Olsoy, Bekir Dadır, Nilgün Emre, Ali İhsan Bayır aklıma gelenlerden kimileri. Bazısının yayımlanmış kitabı var, diğerleri ise dergilerde ve sosyal medyada “var olduklarını” unutturmamaya çalışıyorlar. Hadi, bu arkadaşlar en azından isim olarak kendilerini gösterebildiler; peki, hiç ortaya çıkamayan güçlü dizeler? Şiirini okutabilmek için birkaç dergi dışında tüm kapıların kapalı olduğunu gören gencin, ödülünden başka tutunabileceği kaç sağlam dal kalmıştır?

Ödül konusuna da değinecek olursak, piyasada bulunan onlarca ödülün katılımcı sayısının bu denli yüksek olmasının nedeni de tıkanmış olan diğer yollardan taşan şairin amacına ulaşabilmesinde önemli bir etken olmasıdır. Çoğu yayınevinin şiire karşı politikası ortadayken, “Hiç Satanlar Listesi”nde şiir kitapları zirveye oynamaktayken uğraşı altına alınabilecek en planlı sistem edebiyat ödülleri. Bu sayede kitabını yayımlatabilme imkânı bulan kişilere çamur atmaya çalışmak haksızlıktır. “Ödüllerle yılda en az beş gencin kitabını basıyorum.” diyen Enver Ercan ve gençlere şans veren başka ödül düzenleyicilerini tenzih ederek, diğer erk olarak gözükmekte olan kişilerden yeniliğe, doğuma destek gelmelidir. “Ben ödüle inanmıyorum. Türkiye’de birkaç ödül dışında gerisi fasa fiso!” deyip de önemli gördüğü ödüllerin kazanan eserini bile takip etmemek benim gözümde acizliktir. “Arkadaş Z. Özger Şiir Ödülü, nitelikli bir ödüldür.” diyen bir “üstat”a “Doğru, mesela Meryem Coşkunca’nın kitabı gayet başarılıydı.” dediğimde, “O da kim?” sorunu üstadımız yüzüme çarpıverdi. Seçici kurulunda görev almadığı tüm ödüller de yok sayan bir kesim var ki, apayrı bir konu.

Hülasa, günümüzde çekinik gen olarak gözüken genç şair, isterse en olarak kabul edilebilecek şiiri bile yazsa ciddiye alınmadığını yavaş yavaş fark etmektedir. Edebiyat dergilerinin çoğunun pastası dilimlenerek bölüştüğünden bu gençler alternatif yazına yönelebilmektedirler. Piyasa dergisi, süpermarket dergisi olarak adlandırılan ve tavşan gibi üreyen basımlara bu denli rağbet olmasının nedenlerinden biri de budur. Edebiyat, kişinin aynasıdır. Aynada kendini net olarak göremeyen genç ise onun bozuk olduğunu düşünüp yüzünü suya düşürebilir. Ayna bir anda eskir, işlevsiz hale gelebilir.

Sinan KARADENİZ

KIRLANGIÇ ÇIĞLIĞI

Hiç akla gelir miydi?
Sen rıhtımda vapur beklerken
Ben beklediğin vapurun burnunda...
Silkinirken ağustos rüzgârında denizin
Kentın ışıltısında yokluğun puslanırken
Birden belireceğin deniz kıyısında

Boğuşmaktan yorgun, bitkin yüreğim
Dalgaların çılgın, sonsuz akışında
Yaralı bir kuş gibi sendeleyeceğim
Ve dil bilmez adam olacağım karşında

Gitmekle hükümlü iki yolcu gibiyiz
Bağlanırken halatlar iskele babasına
Kalbimizde bir leke güneşe bakmaktan
Seni çekiyor sular, beniyse cömert kara

Ben gezdiğin yollarda, sense gezdiğim deniz
Yokluğun takviminde acı bir gündeyiz
Ayrılığın sireni hiç susmuyorken
Caddeler, denizler boyu sessizliğimiz

Ve aşk bir türkü, hiç sönmeyen ateş
Diri bir koşuk gibi hep dinlediğimiz
Ve ince bir sır, köpükler arasında
Kırlangıç çıığı sanki yüreğimiz

Hakan YİRİK

HÜZNÜN

O zalimliğe kanatlarını geri veriyorum
Muhacir kuş, yazgımda bazı önemsiz rötüşlar
Bir melek halesi döner neondan başında
Bugün öğrendim plastikmiş eyvah!

Pazarları beni kahvaltıya bekler anca
Kent sürüp oralarımı yanına varıyorum
Kediler dökünüyor uykusuz konserve kutularım
Bugün öğrendim metalmiş yalnızlığın

Ejderhasıyla çarpışıyorum belirli gün ve haftalarda
Düzenli orduya geçmekte gönülsüz gerillalarım var
Monoskop asıyorum gözlerime yatarım birazdan
Bugün öğrendim pamukmuş ağırlığın çoğalan

Mor geyik, siyah kalp, bunlarmış mümkün!
Müzehhep dişlerin arasında etim etim kapital
Yalpalayan adamları nisyanda yürüyüşümüzün
Bugün öğrendim doğada yokmuş senin hüznün

Aytekın KARAÇOBAN

1000+1 SORU

229.
İçimizdeki keşif yolculuğu sorulardan
dönüşümüzü bekleyen ne bir kimse
ne bir yanıt...

Bozulmasın diye tılsımı
nerede saydamlaştırır suyunu
yanlış sorulmuş bir soru?

Ne zaman açar belleğinin kapılarını
havanın oklavası üzerinde
yuvarlanırken dipten gelen dalgası?

230.
Bir ırmağın doğum yerini merak eder mi bilmem.

Baltanın ağaçtan kopardığı yongaya üzülür mü,
onu da bilmem.

İnsanların dünyaya bıraktıkları izlerin
anlamını sorgular mı,
düşünemiyorum bile.

Pekiye neden,
neden günlük güneşlik bir havada
iri yapıklarla yağmur şarkısı çalar rüzgar?

Beytullah KILIÇ

DİP KURUNTUSU

Boş bir zirveye bak
İnanmazsın bak başıboş salma sularına düşen
çocukluğuma
Kederimdi şafak ayazlarında!

Hepimiz birer mucittik
Tarih bilmezdik takvimin bozduğu mertlikti gölgemiz
Yanık sesli mesafeleri dürttüm merakın değneğiyle
Böyle değdim içime
Sümbül düştü
Lades!

Baba! Bu işin ehlinin
Çürüğe çıkar günahların ezberini
Yeşerip gelecektim üç vakte kadar
İdeal bir dizede denemiştım kendimi

Tozlu karınca geçidinde kıyasıya bir savaş
Adım dilimin ucunda -bir siyahı oyuncuyum -
Siz bilin rollerimden, üzümü ezdiğimi bilin

BİR ANA HEYKELİ'NE BAKARKEN

Mustafa DURSUN

Özdemir İnce, Mersin kökenli sığacı alnında duymuş şairlerden.

Özdemir İnce'nin Bir Ana Heykeli* adlı kitabı 1979-1980 arası şiirlerini kapsar. Kitap ilk önce 1982 yılında Bulgaristan'da Bulgarca (*Napisano Virhu Vodato-Suyun Üzerine Yazılıdır*) adıyla yayımlanır. Türkiye'de *Bir Ana Heykeli* ismi ile 2008 yılında Kırmızı Yayınlarından çıkar. Kitap ismi gibi, acaba bir heykel kararlığı mı gösteriyor, yoksa bir ananın evladı karşısında yufka yüreğini mi? Acaba şairin yayımlamak ve yayımlanmamak arasında uzunca bir zaman düşündüğü bir kitabın şiiri üzerine nasıl kesin yargılara varabiliriz? Kitabın Bulgaristan'da çıkışı ile Türkiye'de basımı arasındaki uzun zamanın iki sebebi var: Bunun ikincisi korku dönemlerinin vazgeçilmezi olan susmuş gibi yapmaktır. Şairin iki arkadaşı da kitabı yayımlamaya yanaşmaz. İlk sebep ise, şairin kendi sanatında *Rüzgâra Yazılıdır*'in açtığı kanal ile *Bir Ana Heykeli'nin* yatak uyumsuzluğu olduğunu diğer sebeple birlikte, şair daha kitabın sunuş bölümünde ifade ediyor. Kitabın başka bir ayırım noktası, şairin kitabı önce Bulgarca yayımlamış olmasıdır. En nihayetinde şiirleri Türkçe yazıp Bulgarca yayımladıktan sonra da Türkçe sunmak günümüzde öyle kolay kaldırılacak bir yük olmasa gerek.

Özdemir İnce yapıt isimlerinde (*Rüzgâra Yazılıdır, Suyu Yazılıdır*) ek eylem geniş zamanı kullanarak halk söyleyişine kucak açmaktadır. Bunu Turgut Uyar'ın Akcaburgazlı Yekta'nın Mahkeme Kararını Aldığında Söylediği Mezmurdur ve Tel Cambazının Tel Üstündeki Durumunu Anlatır Şiirdir adlı şiirlerinde görüyoruz. Aslında şair Bir Ana Heykeli şiirinde tekrarladığı:

dediler:

bir anadır, oğlunu beklemekte.

dizelerinde halk söyleyişini kullanmaya çalışmaktadır. Bulgaristan yakın tarihi için acı verici olayları, yani halkın acılarını söyleyiş biçiminde anlatmaya çalışmaktadır. Özdemir İnce bu duyarlılığı ile takipçisi olduğu Nâzım Hikmet şiirine, Ahmet Arif ile birlikte, ondan çevirmen kimliğinin verdiği daha karmaşık dil birikimiyle ayrılarak katkıda bulunmaktadır. Şair, Nâzım Hikmet'in şiirine bilinçli bir çaba ile yaklaşmaya çalışmakta. Hatta Nâzım Hikmet'in sürgün dönemlerinde Bulgaristan'da bulunduğu, yürüdüğü yerlerin yanında yöresinde dolanarak şiirin gövdesini oluşturmaya çalışmaktadır. *Bir Ana Heykeli*'nde Karadeniz adlı şiirde de Nâzım'ın izini sürdüğünü göreceğiz. Bu minval üzerine ilerlerken Bir Ana Heykeli şiirindeki:

Erken açmış bir gelinciktir oğul

Düşmanın türlü hilesi vardır

Gelecektir oğlun bir rüzgârın sırtında

gibi dizeleri hem halk söyleyişine uygun, hem de halkın bilgiç, buyurgan dilinin örnekleri olarak gösterilebilir.

Bir Ana Heykeli şiiri adını, Makedonya Cephesi'nde ölen Bulgar ozanı Dimço Debelyanov'un (1887-1916) annesinin Bulgaristan'ın Koprivštisa'da kentindeki heykelinden almaktadır. Şiirimizde daha önce Necip Fazıl Kısakürek, Edip Cansever, Sunay Akın gibi şairler heykeller ile ilgili şiirler yazmışlardır.

İçi karanlıkla dolu gözleri.

Alnında akşamın ince kederi,

Sessizliğin sırrı dudaklarında.

Necip Fazıl'ın Heykel şiirinde tasvir ile başladığı gibi,

Bana kalırsa bunu

Çocuklara anlatmalı asıl—Gövdesi var kocaman!

— Sahi mi

—Gözleri nasıl?

Edip Cansever'in Bakır Heykel şiirinde tasvir ile bitirdiği gibi Özdemir İnce de:

Bir kadın heykeli,

Tepede, yeşil bir bahçe içinde,

Oturmuş dalgın, sol eli çenesinde,

diyerek tasvirle başlıyor. Heykel şiiri yazmak, dahası şehir mimarisinde önemli yapılarla ilgili şiir yazmak için bu yapılarla içli dışlı olmak gerekir. Aynı zamanda yapıların adandığı ruh-ideolojiye sevgiyle ya da nefretle yaklaşmak gerektiğini düşünüyorum. Sunay Akın Heykel şiirinde diktatörlere olan hıncını anlatırken, Özdemir İnce savaşta oğlunu kaybeden bir anayı dile getirmektedir. Özdemir İnce, şiire başlarken heykelin hikâyesini veriyor ve bu hikâyeyi benimsediğini, şiirin genel havasıyla anlatıyor. Şiir fiziken donuk, ruhen gergin bir ananın tasviri ile başlıyor. Donukluk tüm heykellerin harcıyken; gerginliği ilk kıtada sıralanan *buğu, inat, yürek, kuşku* kelimelerinden öğreniyoruz.

İkinci kıta şiirin nakaratı ile devam etmektedir: "*Dediler: / Bir anadır, oğlunu beklemekte.*" Bu nakarat şiirde ritmi sağlarken, şairi şiirin atmosferinden çıkarmaktadır. Çünkü nakarata gelene kadar şair, heykele önce dıştan yaklaşmış, sonra onu oğluyla avutmuş ve diğer kıtalarda *anacığım* diyerek kendini ölü ozanla bağdaştırmıştır.

Üçüncü kıta kış savaş tasviri ile devam etmektedir. Bu kıtada ananın kuşkusunu, gerginliğini anlıyoruz. Hava soğuktur ve zaptiye adımları yankılanmaktadır. Tam bu noktada

Erken açmış bir gelincikti

-ya soğuk dalarsa-

Süt beyazı bir güvercindir o

-ya şahin kaparsa-

dizeleriyle kuşkuyu canlandırmaktadır.

Beşinci kıtada düşman varlığı işaret edilmektedir. *Gölge, gece, hile, dizgin, karanlık* kelimeleri ile şiir; korku iklimine dönmekte ve ana yüreği bu korkuya son iki dize ile cevap vermektedir: "*can tende kiracı / oğulsa candan tatlı*"

Yedinci kıtada anaya umut telkin edilmekte, zafer kazanmış bir edayla şiirin ritmi yükselmektedir. Ananın hüzünlü bekleyişi ile aslında her şey durmuştur. Bu bekleyişle, siperler zaferle aşılacaktır.

Son kıta yedinci kıtadan devam ederek, umudu yükseltmektedir. Ve şair son dizede orijinal bir imge ile şiiri noktalamaktadır: "*gelecektir oğlun bir rüzgârın sırtında.*"

Bir Ana Heykeli şiirinde müzik yarım, tam, zengin uyak ve rediflerle sağlanmaktadır. Şiirde müziğe *bekle* ve *anacığım* kelimeleri katkı sunmaktadır. Kısacası Özdemir İnce şiiri güçlü bir şekilde örmüştür.

Bir Ana Heykeli şiiri, savaş meydanında ölmüş bir şaire ağıttır. Ölüm, hele ki şair ölümü; şiir dilinde acının karşılığıdır.

*İnce, Özdemir, *Bir Ana Heykeli*, Kırmızı Yayınları, İstanbul, 2008

Mine ÖMER

KIZDI

gecenin yüzüne güneşle bakan kızdı
zamanın gözleri doldu boşaldı kızdı
dünya acısı boyalı tırnaklarım

zeytinin altındaki kızdı
sabahın yüzündeki gözler

hayalet gürlütüsü sözcükler kızdı
sustum kızdı
yazdım kızdı
konuştum kızdı

solduk açtık kızdı
gecenin yüzüne güneşle bakan kızdı
GÜLÜMSEYEN KIZDI TOPRAĞIM

Foça, Mart 2017

Şerif TEZGÖRENLER

ÇAĞLA YEŞİLİ NERGİS KOKUSU

Işıkların yandığını söylüyor gözlerin
Umursamaz karanlıkta
Çağla yeşili bir nergis kokusu
Gözbebeklerinin kokusu
Yola çık diyor karşılaşmak için
Saatin sekizinde
Gülen bir yüzü armağan ediyor
Takvim yapraklarına
Sayısız gün gece
Bahçeyi dolaşıyor bir adam
Elinde nergis
Dudakları çiy bir kız
Saniyeleri sayıyor
Umursamaz karanlıkta

Nihan IŞIKER

İKİNDİ DÜŞLERİ I

Kaybetmeden önce sahip olduğu şeyin değerini bilmeyenin
zahirde eli zedelenir, batinında ruhu.

Garip bir şekilde yürürken siz, sanki ayakkabınızın topuğu kırılmış gibi bir hâlde. Bir bakarsınız ki topuğunuz sağlamış. İşte o bakış anında yerlerde ağır taşları kaldıran birine rastlarsınız. Çok önemli bir şeyini yitirmiş biri. Öyle ki kaybettiği her neyse bulabilmek için dünyanın tüm ağır taşlarını kaldırmaya yeltenen biri! Bazen bir düş görürsünüz, ne çok cevap bulursunuz içinde. Anlarsınız ki kaybeden siz değilmişsiniz.

Ümit Şener TA

MERDİVEN

ateşten merdiven
iblis ve musa
cehenneme benzeyen
bir ülke
çukurundan çıkmaya
çalışan yusuf
ipi geçemedik
bırakın kendi
cehennemimi
yaşayayım

bitmedi içimdeki
hiç bir savaş
ne kadar melek
varsa gönderdim
çınardan ağacına yokluğun
dua okuyup dinamite yapışır oldum
buz üzerinde bıraktım cesetlerimi
kokar oldu anılarım

hatırladığım çok şey yok
aslında çocukluğumdan
en çok kulağımda patlayan öfke
gençliğim çığlıklar onarmaya çalıştığım
benzemek istemediğim
babam belki devletin yüzüne vurduğu tokat

ateşten merdiven
iblis ve musa
cehenneme benzeyen
bir ülke
istiklal marşını öğrenemedik
diye elimize vurulan cetveller
özgürlük diye
bağırduğumuzda çelişen
gözaltılar

merdivenin sonunda
güzellik
çiçekli bir bahçe
taştan kitabe
sessizlik
uzun uzun.

Fahrettin KOYUNCU

İLK SINAVDA KAZIK SORU

Duvarsız zindanlar okuluna hoş geldin oğlum
İlk dersimiz sonsuz uykunun ayağına takılan küçük taş
Yöntem, kolay. Şimdi ölümü alıp bir kenara koyalım
Koydun mu? Olmadı, ilk derste duvara tosladık bile
Ölüm orda durur mu öylece? Durmaz
Durmaz ama sorup sorgulamadan katıldın bana
Duvarsız zindanlar okulunda başarılar dilerim sana
Haa, unuttuyordum, teneffüse çıkılmaz bu okulda.

Osman Serhat ERKEKLİ

467
Çocukluğumuzda bir hoca nazmı üzüm salkımına mı benzetmişti. Ya da mısra ile mısır püskülü arasında bir bağ mı vardı? Yücel Kayıran üç bin mısralık tek bir şiiri kitap olarak çıkaracak yakında.

468
Serdar Koçak az güzeldir diyor.

469
Ağır çekim, ilaçlı gözler; göz altları şişkin, özensiz bakım, esrarlı bir hava, her hastayı kurtaramam. Benim maceramı taklit etsinler; çünkü fazla acı çekmedim. Sanat kurtardı. Ruh hastaları genellikle de yoksul ve yalnız olurlar.

470
Deli zamanlarımda sorumluluğum yoktu. Yalnızca tanrıya karşı sorumluluğum vardı; Yerlere ve Göklere Dair'ikayd ediyordum. O günleri özlemiyorum desem yalan olur. Sağlıklı olmak o kadar iyi bir şey değil. Sağlık düz ve yavan.

471
Dostoyevski romanlarında yoksul yalnız aykırı kişiler birbirlerinin izbe evlerine sığınır. Ben de o aşamadayım. Para daha çok zorlar ise öyle yapacağım.

472
Sevil Avşar diyor ki: Kendi hayatlarına hükmedemeyenler bir başkasına yardımcı olamazlar.

473
Serdar Koçak'ın Kar Çiçekleri Paslı adlı şiir kitabı Mali'nin resimleri ve İbrahim Çiftçioğlu'nun tasarımı ile Kırmızı Kapı yayını olarak çıktı. Serdar'ın toplu şiirleri ise bugünlerde çıkmış olacak.

474
7.Ekim.2017. Yeni evi tuttum. Annemin resimlerine koyacak bir yer buldu diyordum; Ramis Dara dedi ki: Ah annenin resimleri. Kolay gelsin yeni taşınacağın ev sana güzellikler getirsin... Ama o güne kadar da bu mekanla barışık kal... Ne de olsa kaç günler varlığına tanıklık ettiniz birbirinizin...

475
Almanya'da yaşayıp ölen Fethi Savaşçı'nın Bu Sarı Biraları İçince şeklindeki kitap ismi orjinaldi. Yine Ahmet Ada'nın Yağmur Yağmadan Evimize Gidelim de kitap ismi olarak güzeldi. Fazıl Hüsnü'nün Çocuk ve Allah bu konuda hem orjinallik hem nitelik olarak birinciliği koruyor.

476
Sevil Avşar diyor ki: İhtiyarlık vücudun öne doğru eğilmesi; hayata son bir selam; ölüme boyun eğme; toprağa yakınlaşmak demek.

477
Akatalpa'nın Ekim sayısında Aysar Küçükyumuk'un Yürüyüş Tedavisi adlı şiiri yalınlığı şimdiden yakalamıştı

İLK

Ne zordur
Yakalanma korkusuyla çırpınan
Yaralı bir kuşu
Elle ilk kez tutmak

Ne zordur
Oltaya yakalanmış
Özgürlüğü için çırpınan balığı
Elle ilk kez tutmak

Ne zordur
Çifteyi doldurup
İlk kez canlıya nişan almak
Canını almak için
İlk kez ateşleyip vurmak

Her ilkte iyidir yürek
Çarpar deliler gibi
Yapma doğru değil

Zamanla kimine meslek olur
Cana kana mala doymaz olunur
Kaybolur gider yaratmanın sevgisi

Ölse sürülerle kuş, akın akın balık
Yok edilse doğa ve insanlık
Umursanmaz
Dert edilmez olunur...

Tavşancıl, 14.06.2017

ama hikâyeye düşmemek için biraz daha derinlikli buluşlara ihtiyacı var.

478
Temizlikçi yardımcılarım ve nakliyecim beni çok seviyor çünkü eşyam diğer evlerin ailelerin onda biri ölüme hiç eşyasız gideceğiz her birimiz. 15.Ekim.2017 yardımcım hemşerim Gülperi ve diğer dostlar sayesinde taşındım.

479
Sevil Avşar'ın Niteliğe Veda adlı üçüncü şiir kitabı Art Shop yayını olarak çıkmış olacak bu günlük yayınlandığında. Sevil'in birde İnkılap yayını olarak çıkan Yaşama Dokunmak adlı önemli bir günlüğü var.

480
Bugün uluslararası bir şiir etkinliğine katıldım. Beş yabancı konuk; dört dinleyici vardı.

481
Bir tek tanrının milyarlarca canlıya yardım ediyor olması tuhaf.

Erdirinç DİNÇER

YAPRAK HAVASI

*-yaprak havası
-içime yayılan hükümsüz gülüşün
-ellerinin kamburu çıkmış saat beş
-söyle mustafa'ya bir daha çalmasın kapını
-ikimizin bildiği bir sır olarak kalsın
gözlerinin rengi
-üzerinde çiçekli bir elbise beyaz tenin
elmanın çıplaklığı
-yüzündeki ışık, örgütlü saçların bir akşam vakti
giyinmişsin güneşi*

birden gitti ismini bilmiyorum
elimde sigara ayaktayım
şarap kokuyor oda dışarısı kalabalık
kapı gıcirtısı irkiliyorum
kendime gelmek için daha vakit var
saate bakıyorum

*-bir su tanesi gibi düşüyor alnımdan
seni terleyişim
-çoğalyorsun bir elmanın teninde
ansızın beliriveren bir kadının imgesinde
-kurduğum bir oyun değil bu
-böylesine bir bütünlüğe gidişin
-yağmuru anlamak için çok bekledim
-baharın gelişi yaprak havası*

saat beş odadan çıkıyorum
bir yaprak kımıldıyor seni düşünüyorum

Mustafa ŞANLI

PSİKOTEKNİK BELGESİ

orta Asya'dan geldikçe
kadın peygamberler bütünleştirdi
sırtının en uzağına.

icatların aşk takındığı olurmuş
en basitlerinden biriyim.
-ben icat edilirken de ağlayan vardı mutlaka-

eskisiyim kendimin

tanrısal mağduriyet değil bu
acımayı seviyorum

değerli olmak coşkusu
tüm yedikırkbeş biletlere yansıyor
kolundaki iz kalmasın yarısından.

Eskisiyim ben, kendimin.

İsmail Güney YILMAZ

KARANFİL

sadeliginde direnişin
iki çift gözden bir ülke yarattılar
gözyaşından gürzüyle açlığın
suskunluğundan vurdular atlası.

eğik başlar
ağızları bıçak açmaz
güz sepetinde solmakta isyan çiçekleri.
titriyor elleri mavi kürenin,
saçlarını okşarken sayılı günün
ve izinde dünün
yağıyor kendi hâlinde
karanfilden bir yağmur.

yağıyor.

yağmur.

bu yağmur.

kavuruyor saatleri
her dakika eritiyor.

bir yağmur yağıyor şimdi
saçaklarından güneşin

ve sarkıtıyor ipi karanfiller.

hırpalamış zebaniler ellerini
yorulmuşlar
düşecekler

artık gülümsemeyecekler.

koşun.

tutun ucundan iki ömrü
omuzlayın fedayı
haykırın çoğunluğunu açlığın
çağırın gülümseyen günü yeniden

ve sonra bağırın.

ve sonra doğrulun.

bir duvar da siz olun

zebaniler önünde..

Umut TEMUR

SAĞALTIM

Yıldızları biçimlendiren beyaz güller
Gün ışığını koyulaştıran sarı güller
Habitat'ı kızıştıran kırmızı güller
Üzerinizdeki çiy tanelerini,
Silen ahmak ıslatan,
Kalabalığımı susturuyor.

29/09/17

Hüseyin ALEMDAR

YAS, III

*Her uzun metrajını orta metrajda donduran
sevgili Adnan Azar'a!**

Az sonra kar birazdan kan başlayacak
damarlarımda gençliğimin pelikül mürekkebi akacak
her şiirime saklanan Zülâl ve şu kara kelebek
ân ve karanın yeis rengi olup boğacak beni birazdan
ân ve kara ki yarasakara Ankara şehri ömrümün
Ahmet Erhan gitti gideli yas defterlerim ân'Kara
hâlâ bir parabellumum bile yok damarlarım dan dan dan!

Hey Adnan! bir namlu üç damla kan işte her insan
bak, sen gittin gideli Kızılay'da hiç kimse film çekmiyor
Konur sokakta Rüzgâr Murat dışında sihir yok şiir yok
doğuştan maço ve ibne bu Ankara şehri
herkesin sırlısklam hayali pürtelaş bir İstanbul nedense
âh, İstanbula yoksinema Yeşilçama kaçmadan da
pirüpak ibne olunur ya da ibn-î âhensâ pekâlâ!

Gençliğimi ve aynalara batıp ölmelerimi kimse bilmez
ne zamandır Behzat Ç. ve Polat Alemdar'ı oynuyorum
fena halde çift tetiğim fena halde kirli iktidar bozuntusu
biri yeğen biri dayı adı olmasa bu iki ad nefrettir bende
aramızda kalsın Beypazarı-Beydağı maçolarından
Cihangir-Beyoğlu ibnelerinden nefret ederim

Şimdi ara sokaklara çöküp Beyoğlu bozlağı söylesem ne
çıkarm
sonra kendime ölümcül bir aşk uydurup Çiçekdağına göçsem
ne Neşet tanır beni ne Soner, oysa kalbim bıçaktan hümâ
kuşu
Edip Cansever'den hatıra gençlik mendilim ki büsbütün kan
baba ofisinin boşluk camına bastırmışım yüzümü öylesine
bir ben ağlamaklıyım bir de hüznler şehri Erzincan

**) "Samyeli" yalanı şiir hakkı yenmiş Lâle Mansur'a sırlısklam
aşık olmak her babayığidin harcı değil Adnan!*

Korkut KABAPALAMUT

O SONSUZ MÜZİK

Kaç kez çekildim yolundan sensizliğin
Yağmur düşüncesiyle ürperiyorken gece
Çiçeksiz yokuşları tırmandım ormana doğru
Dikenlerini ayıkladım kalbinin

Kimdi sessizliğinden beslendiğim şövalye
Pelerinini askıda unutan çocuk
Denedim sonsuza varana dek sayı saymayı
Çatlayıp kanamaya başladı parmaklarım

Kimseyle konuşmadım tek vücut kalabalıkta
Devasa bulutlar geçti suların üzerinden
Bir yanardağ üflüyordu gölgesine
Üç nilüfer bağladım iliklerime

Mümkündür dedim bu tek kişilik kaya
Taşlaşmış dudaklarıyla uzak yıldız
Başladım görünmez küreklerimi çekmeye
Deniz ejderlerinin zehirli ezgiyle

Leyla ÇAĞLI

ANONİM BAŞTANKARA

"Ruh hürdür vücut esir" *
çok kısa bakmıştım yüzüne,
yüzünden daha uzun sürdü inanmam.
bir çift söz düşürdün diye, ağzın için
'söz ormanıydı' diyemem.
O ırmak kıyısında inandığım zan
abaküssüz sayı saymayı
öğrenmeğe denk değilmiş yaşamak.
her şey anydı aşk ve ömür.
kendi içine doğru katlanıp ölen için.
kalp kabirdir dedi. çok uzun zamandır
yalnız olduğunu düşünen ölü.
Sonunu bilmese, bu doğu masalına rumuz olacaktı.
Kuyunun atılan taş karşılık vermesini,
beklemek kadar güllünçtür oysa,
aşka ve şiire karşılık beklemek.

* Sezai Karakoç

Yayın Yönetmeni	: Ramis Dara	Katkı Payı	: 25 TL.
Prodüksiyon	: İhsan Üren, Z. Ersin Erdem, Yalçın Oğuz, Halim Çiftçi.	Posta Çeki ya da Banka hesabı:	Ramis Dara adına açılmış; 6025702 numaralı Posta Çeki hesabı ya da Yapı Kredi Bankası Mudanya şubesi (567) Hesap No: 72092839 IBAN: TR370006701000000072092839
Sahibi ve Yazı İşleri Müdürü	: Zühtü Engüdar (Alipaşa Mah. Konuralp Cad. Karnur Apt. No: 22 D: 3 Osmangazi- BURSA)	Baskı	: Akın Erim Matb. Hocalizâde Cad. 7/27 Setbaşı - BURSA
Yazışma ve posta kargo adresi	: PK 68 16361 Ulucami - BURSA		
E- Posta	: akatalpa@hotmail.com		
Yayın Türü	: Yaygın süreli yayın. ISSN 1305 - 7685		

Ocak 2000'de Bursa'da Ramis Dara, Melih Elal, Serdar Ünver, Ali Özçelebi ve arkadaşları tarafından kurulan şiir ve eleştiri ağırlıklı aylık edebiyat dergisi
Akatalpa (www.akatalpa.org), şair ve yazarlarının başışladıkları telifler ve bazı şiir dostlarının sürekli katkısıyla yayımlanmaktadır.